

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 2010

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΕΚΦΡΑΣΗ – ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το κείμενο περιγράφει την καθημερινότητα χωρίς την παρουσία μεταναστών. Αρχικά, ο αρθρογράφος εκφράζει απερίφραστο μίσος για τους μετανάστες και δηλώνει την πρόθεσή του να ασκήσει βία σε βάρος τους. Αλλά μέσα από την παρατήρηση της καθημερινής ζωής συνειδητοποιεί την απουσία τους από την κοινωνία. Η οικιακή βοηθός, οι πωλητές, οι εργάτες, όλοι αλλοδαποί, έχουν εξαφανιστεί. Κατά συνέπεια οι εθνικιστικές του τάσεις εξαλείφονται και ο αρθρογράφος αντιλαμβάνεται τη σημαντική προσφορά των μεταναστών στην κοινωνική ζωή και αναθεωρεί την εμπαθή του στάση σε βάρος τους.

B.1. Στις περισσότερες κοινωνίες η παρουσία μεταναστών προκαλεί τάσεις ξενοφοβίας. Οι μετανάστες γίνονται τα εξιλαστήρια θύματα. Τους καταλογίζονται τα κακώς κείμενα της κοινωνίας και πολλοί επιθυμούν την εκδίωξή τους, ακόμα και με βίαιους τρόπους. Παρόλα αυτά, εξετάζοντας πιο ουσιαστικά το θέμα της μετανάστευσης παρατηρεί κανείς πως η προσφορά τους στην κοινωνική ζωή είναι μεγάλη και ότι για τη δυσλειτουργικότητα μιας κοινωνίας ευθύνονται όλοι, ανεξαιρέτως εθνικότητας. Ισως βέβαια, καμια φορά, οι ίδιοι οι γηγενείς, κάνοντας κατάχρηση των ελευθεριών τους, εξελίσσονται σε χειρότερους εχθρούς για τη χώρα τους.

B.2. Στο κείμενο υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις ευθύ λόγου. Ενδεικτικά αναφέρονται δύο:

1. "Τι τα θέλετε;" μου απάντησε, "σ'αυτή τη χώρα δεν λειτουργεί τίποτε πλέον."
2. "Δεν τα μάθατε;" μου απάντησε εκείνος, "εξαφανίστηκαν κι αυτοί."

Σε ένα κείμενο, όπως το άρθρο, ο ευθύς λόγος χαρίζει αμεσότητα και ζωντάνια. Οι θέσεις του συγγραφέα αποδίδονται πιο ρεαλιστικά κι έτσι είναι πιο πειστικές.

B.3. Η συλλογιστική πορεία του κειμένου είναι επαγωγική. Ο συγγραφέας καταγράφει προσωπικές εμπειρίες από την καθημερινή του ζωή "Χθες το πρωί...πολύ κακό προαίσθημα" για να καταλήξει στη διατύπωση μια άποψης με γενικό περιεχόμενο "Μόνο εκείνη τη στιγμή...μόνο με τους Ιταλούς".

B.4. Ζητείται ένα παράγωγο και ένα σύνθετο για καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις

έδωσε: δόση, αιμοδοσία

τελειώσει: τέλος, ατελέσφορος

λειτουργεί: λειτουργία, δυσλειτουργικός

έφυγαν: φυγές, προσφυγή

μάθατε: μάθηση, αμάθεια

Γ. Ζητείται από τους εξεταζόμενους να γράψουν άρθρο. Είναι επιβεβλημένος ο τίτλος. Ως προς το περιεχόμενο είναι θεμιτή η χρήση παραδειγμάτων για επικαιροποίηση του θέματος, αρκεί αυτά να είναι αντιπροσωπευτικά, να καταγράφουν δηλαδή γενικές τάσεις της κοινωνίας. Ως προς τη γλώσσα και το ύφος θα πρέπει να διακρίνονται από απλότητα και αμεσότητα προς τον αναγνώστη.

"Ανοιχτή κοινωνία"

Μετανάστες, άτομα με αναπηρίες, άτομα με αποκκλίνουσα εμφάνιση και συμπεριφορά, χρήστες τοξικών ουσιών, είναι μερικές μόνο από τις κοινωνικές ομάδες που

υφίστανται διακρίσεις από το σύνολο. Οι διακρίσεις είναι αποτέλεσμα του ρατσισμού που βιώνουν άνθρωποι και ομάδες και προκαλούν πλείστα προβλήματα στην κοινωνική ζωή. Δύσκολο να δεχτεί κανείς πως υπάρχουν διακρίσεις σε μια, κατά τ'άλλα, ευνομούμενη κοινωνία που ασπάζεται όλες τις αρχές για το σεβασμό της προσωπικότητας του ατόμου. Αποτελούν όμως μια δυσάρεστη πραγματικότητα και αν δεν εξαλειφθούν, τότε θέτουν σε σοβαρούς κινδύνους την ομαλότητα της κοινωνικής ζωής.

Αναζητώντας το γιατί υπάρχουν διακρίσεις, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως αυτές έχουν εδραιωθεί στην κοινωνία εξαιτίας μιας σειράς παραγόντων που επιδρούν τόσο στην ψυχολογία του ατόμου όσο και στη νοοτροπία του συνόλου.

Πιο συγκεκριμένα:

- Στερεότυπες αντιλήψεις και προκαταλήψεις μεταβιβάζονται από γενιά σε γενιά. Αντιλήψεις για το τι είναι "κοινωνικώς ορθό" επικρατούν σε κάθε κοινωνία, παρόλο που οι περισσότερες από αυτές δεν έχουν λογικά ερείσματα (π.χ. τα άτομα με αναπηρία δεν είναι ικανά να εργαστούν σε μια ανταγωνιστική θέση εργασίας).
- Αυτές τις αντιλήψεις καλλιεργεί και συντηρεί η κοινή γνώμη, που αν και δεν είναι πάντοτε αντιπροσωπευτική, ωστόσο η γενική εντύπωση που προκαλεί στα μέλη μιας κοινωνίας είναι καθοριστική για το πώς θα διαμορφώσει το άτομο το αξιολογικό του σύστημα και τον τρόπο με τον οποίο βλέπει τον εαυτό του σε σύγκριση με τους άλλους.
- Φυσικά την κοινή γνώμη διαμορφώνουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και γενικότερα όλοι οι φορείς κοινωνικοποίησης του ατόμου (οικογένεια, σχολείο, κοινωνικός περίγυρος) που άμεσα ή έμμεσα ασκούν μεγάλη επίδραση στα μέλη της κοινωνίας, ιδίως στους νέους.
- Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί πως η δύναμη της μάζας είναι πολύ μεγάλη και η ανάγκη του ανθρώπου να είναι αποδεκτός από την κοινωνία που ζει τον ωθεί να πιστέψει στα κοινωνικά στερεότυπα, ακόμη κι αν δεν συμφωνεί με αυτά σε απόλυτο βαθμό, μόνο και μόνο για να μην αισθανθεί ότι

αποκκλίνει έναντι αυτού που πιστεύει το σύνολο και περιθωριοποιηθεί. Έχουν καταγραφεί περιπτώσεις ανθρώπων που έχουν υποστεί διακρίσεις, έχουν βιώσει το κοινωνικό περιθώριο και για να αποφύγουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο μελλοντικά αποκρύπτουν από τον περίγυρό τους το χαρακτηριστικό τους εκείνο που τους διαφοροποιεί, άρα τους οδηγεί και στη διάκριση. Με αυτό το στοιχείο τονίζουμε την καθοριστική επίδραση της μαζοποίησης στη νοοτροπία και τη συμπεριφορά των ανθρώπων.

- Η θρασυδειλία του ανθρώπου, η τάση του να υποβαθμίζει όποιους θεωρεί κατώτερους είναι ένας ακόμη λόγος που οδηγεί στις διακρίσεις. Τα άτομα που είναι θύματα διακρίσεων συνήθως ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες, δεν εκφράζουν το "γενικό κανονα" και είναι δύσκολο γι' αυτά να υπερασπιστούν τα δικαιώματά τους μιας και η φωνή τους στην κοινωνία δεν είναι τόσο ισχυρή όσο της πλειοψηφίας.

- Τα επίπεδα ανεκτικότητας απέναντι στους "άλλους", τους "διαφορετικούς" δεν είναι τόσο υψηλά, όσο θα περίμενε κανείς σε μια κοινωνία δημοκρατική. Η διαφορετικότητα πολλές φορές λειτουργεί αποτρεπτικά για την ομαλή κοινωνική ένταξη. Η κοινωνία συνήθως απομονώνει τους ανθρώπους που εμφανίζουν κάποιο στοιχείο διαφορετικότητας έναντι του συνόλου.

- η διάκριση είναι αποτέλεσμα του φόβου που προκαλεί η αμάθεια.

Οι διακρίσεις λειτουργούν ανασταλτικά της εξέλιξης μιας κοινωνίας. Περισσότερο οδηγούν σε οπισθοδρόμηση και σε εποχές που έχουν περάσει στην ιστορία πια. Συνεπώς, αν θέλουμε να ατενίζουμε το μέλλον με αισιοδοξία, θα πρέπει να επιστρατευτούν οι δυνάμεις όλης της κοινωνίας για την υπέρβαση των διακρίσεων.

- Πρώτα πρώτα η πολιτεία πρέπει να εξασφαλίσει ίσες ευκαιρίες για όλες τις κοινωνικές ομάδες. Αυτό δεν πρέπει να μείνει μόνο μια θεωρητική διακήρυξη. Θα πρέπει να υλοποιηθεί με την παροχή ανέσεων και κινήτρων προς όλες τις κοινωνικές ομάδες

που αντιμετωπίζουν προβλήματα ένταξης και παραγωγικότητας. Η αξιοκρατία και η ισονομία πρέπει να είναι για όλους.

- Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλλει επίσης η επιβολή ποινών σε όσους εσκεμμένα και κατάφωρα καταπατούν τα δικαιώματα συνανθρώπων τους. Ίσως οι διακρίσεις σε πολλές περιπτώσεις συνεχίζονται επειδή το κράτος είναι ανεκτικό στις ρατσιστικές συμπεριφορές.

- Το εκπαιδευτικό σύστημα με τη σειρά του μπορεί να μυήσει τους νέους στην αρετή της ανεκτικότητας. Η συνύπαρξη στο σχολείο παιδιών με διαφορετικές καταβολές και η καλλιέργεια του διαλόγου και του σεβασμού προς τον άλλο θα καταστήσει την ισοτιμία ως το βασικό στοιχείο των κοινωνικών σχέσεων.

- Διαφημιστικά μηνύματα με κοινωνικό περιεχόμενο ευαισθητοποιούν την κοινή γνώμη και ενημερώνουν πάνω σε κοινωνικά θέματα, για πολλά από τα οποία επικρατεί άγνοια.

- Η τέχνη μπορεί μέσα από τα έργα της να συνδυάσει την αισθητική με το κοινωνικό μήνυμα. Η ανθρωποκεντρική της διάσταση λειτουργεί πιο αποτελεσματικά και πιο άμεσα, φέρνει τους ανθρώπους πιο κοντά γκρεμίζοντας τα "τείχη" που ανυψώνονται σε μια κοινωνία μεταξύ των ανθρώπων.

- Τέλος, πρέπει να γίνει κατανοητό σε όλους ότι αφού ο καθένας θέλει να είναι σεβαστός ως προσωπικότητα και να αναγνωρίζεται η αξία του, το ίδιο θα πρέπει να επιδιώκει και για το συνάνθρωπό του. Αν δεν είμαστε ανεκτικοί απέναντι στη διαφορετικότητα του άλλου, τότε ίσως κάποια στιγμή κι εμείς υποστούμε την κοινωνική διάκριση. Η κοινωνία είναι ο φυσικός χώρος του ανθρώπου και γι' αυτό πρέπει να είναι σε όλους προσβάσιμη και ανοιχτή. Η συμβολή καθενός από εμάς είναι ξεχωριστή και μοναδική και μέσα από τη σύνθεση των διαφορετικών στοιχείων θα προκύψει η πραγματική ευτυχία για τους ανθρώπους.

Σημείωση: Το θέμα είναι γενικό και αναφέρεται στις διακρίσεις. Κατά συνέπεια η μονομερής ανάπτυξη κάποιου ερωτήματος (π.χ. έμφαση στη μετανάστευση-στο φυλετικό ρατσισμό) δεν θα οδηγούσε σε επαρκή και πειστική προσέγγιση του θέματος.